

Butlletí d'Oxygastra

Grup d'Estudi dels Odonats de Catalunya

Número 2

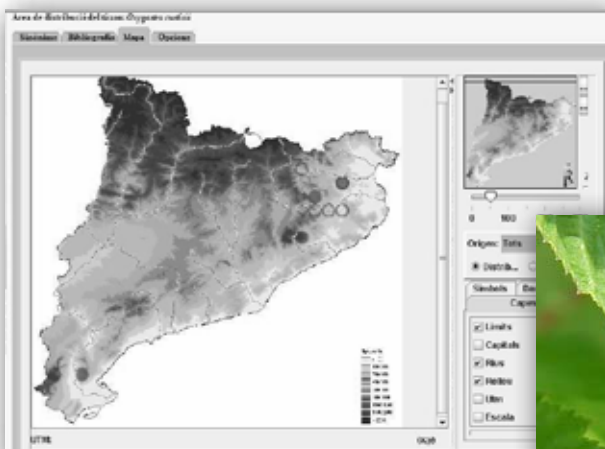
Febrer 2007

Primeres cites per al 2007

Metodologia en el treball de camp de l'Atlas. Primera aproximació

Espècies interessants 1. *Brachytron pratense*

Col·laboració d'Oxygastra a la base de dades ArtoCat

Eia Ervasti

Introducció

El passat dissabte, 24 de febrer, vam celebrar una nova reunió on es discutiren molts aspectes relacionats amb el nostre projecte Atlas dels Odonats de Catalunya (AOC). Malgrat que encara no hem rebut informació per part de la Generalitat, la veritat és que el grup bull d'activitat *frenètica*. A l'espera, doncs, de saber qüestions tan importants com el nivell de la subvenció, el termini d'execució i altres informacions, presentem el butlletí número 2, amb nous continguts. A banda dels aspectes relacionats amb el treball de camp, incorporem una nova secció titulada *Espècies interessants*, que mostrarà aquelles espècies de les que no disposem de massa informació en la nostra base de dades.

Primeres cites per al 2007

Després de la detecció d'un exemplar de *Sympetrum striolatum* per en Bernat Garrigós, en Josep Garcia ens informa d'una observació de *Sympecma fusca*; el dia 2 de març passat, a Les Llobeteres, Sant Bartomeu del Grau, es va veure dues femelles i tres mascles reposant en les canyes del marge; la temperatura era de 22 graus, i el cel estava destapat.

Posteriorment, el diumenge dia 4, a la localitat anomenada Sala d'Heures, tot i que les condicions ambientals eren similars (cel descobert i 21 graus de temperatura), s'hi va veure 5 mascles, 3 femelles... i 12 tàndems! Tots els individus mostraven una gran activitat. Els tàndems feien la posta sobre les poques canyes que suraven; es va veure una lluita entre tres parelles per la canya sobre la qual fer la posta. Està vist. Quan els recursos escassegen... Les cites d'aquesta interessant espècie s'estan repetint durant el mes de març: s'ha vist a la riera de Mura (observacions de Xavier Maynou i Laura Comelles).

Per una altra banda, en Josep Escolà ens informa de l'observació de diversos individus d'*Hemianax ephippiger* a l'estany d'Ivars.

Companyans, això promet!

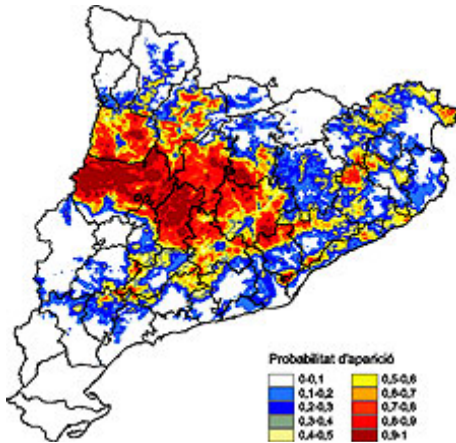
Permisos de captura

Ja s'ha rebut l'autorització de captura per Ivars i per a la Vall d'Aran. A Aiguestortes han acceptat la proposta de prospecció del Parc Nacional, amb la companyia de personal del parc. Estem pendents de veure què passa amb els espais naturals dependents de la Generalitat.

Metodologia en el treball de camp. Primera aproximació

El mètode de treball de camp que hem seguit fins ara ens permet saber la presència de les diferents espècies en el territori català, la seva abundància, hàbitat i alguns aspectes etològics, segons els codis que ja vam establir fa temps. A partir de l'acumulació d'aquest tipus de dades, podem obtenir mapes de distribució i conèixer algunes característiques interessants sobre la biologia, ecologia i comportament de cada espècie, com ara la seva relació amb l'altitud, el període de vol general per a tota Catalunya, l'hàbitat ocupat, etc. Tanmateix, en Bernat Garrigós i en Mike Lockwood han vist la possibilitat de millorar la versatilitat del registre de dades de camp afegint-t'hi una mica més de treball al que feiem fins ara.

Un dels aspectes més interessants de la recollida de dades en territoris més o menys grans és la possibilitat de fer comparacions entre zones diferents i de relacionar les dades amb paràmetres físics diversos. I aquí és on apareix el concepte d'**unitat d'esforç**. Si volem comparar, posem per cas, les poblacions d'odonats que poblen la zona del pòtamon dels nostres rius, caldrà que els mostrejos hagin estat fets amb una mateixa unitat d'esforç.

Podeu veurem la utilitat d'aquest mètode de treball de camp a la web de l'Atlas dels Ocells nidificants de Catalunya, que trobareu a:

<http://www.ornitologia.org/monitoratge/atles5b.htm#un>

Resulta important, és clar, quina serà la unitat d'esforç. La proposta que ens presenten els nostres companys consisteix en fer comptatges puntuals i comptatges lineals. Els primers es farien amb l'investigador estàtic en un punt escollit després d'una estona d'observació de l'entorn. Durant cinc minuts anotaria tot el que veu des d'aquella posició. En els segons, la persona que fa el mostreig recorreria una distància estandarditzada,

durant un temps també prefixat, anotant les seves observacions. Per tal de veure amb més claredat com es faria la recollida de dades, ens van preparar un model de fitxa preparat per a cada tipus de mostreig. Observeu que també inclou la possibilitat de mostrejar com veníem fent fins ara. Serà molt important que durant algun temps ens familiaritzem amb aquesta nova metodologia, però podem continuar, en un principi, registrant dades de forma no estandarditzada omplint l'apartat corresponent de la fitxa de camp (veieu la pàgina següent). Amb la pràctica, podrem afegir les observacions de forma estandarditzada. El full de registre de dades va acompanyat de les instruccions necessàries per complimentar-los adequadament:

Espècies interessants I. *Brachytron pratense*

Brachytron pratense és una de les espècies de les que tenim menys cites i, a més, són molt antigues. En efecte, la cita més moderna correspon a un exemplar de la col·lecció del Museu de Zoologia de Barcelona, capturat a Sant Boi del Llobregat, el 1934! Anteriorment, hi ha cites per a Calella (molt dubtoses, segons F. Ocharan i A. Torralba) i altres sense especificar la localitat.

Probablement, les causes d'aquesta situació s'han de buscar en aspectes de la biologia de l'espècie: període de vol curt, que va des del mes de març fins l'agost (de vegades fins a finals de juny), i un comportament erràtic i vol molt irregular.

A més a més, habita en basses a les que només hi va a les hores centrals de dies asolejats i sense vent.

F. Ocharan i A. Torralba estan preparant un article sobre aquesta curiosa espècie que ens aportarà molta informació sobre la distribució, període de vol i altres aspectes de la seva biologia.

El cos és molt pelut, amb mascles de coloració abdominal blava i negra, i groga i marró en les femelles. La seva mida és petita, amb una longitud total que varia al voltant de 53 - 55 mm (un pelet més petit que *Aeshna mixta*, per exemple).

Masclle fotografiat per Jochen M. Muller

NOTA: la informació sobre les característiques de *Brachytron pratense* s'han obtingut de la tesi doctoral de F. Ocharan. La imatge s'ha obtingut de http://www.biologie.uni-ulm.de/bio3/public_html/bilder/20011217.jpg

Ja veieu. Cal buscar-la a partir del mes de març ... i tenir molta sort!

Col·laboració d'Oxygastra amb la base de dades ArthroCat

El Dr. Antoni Serra, director de la base de dades ArthroCat, dins del projecte impulsat per la Generalitat per realitzar la Base de Dades de la Biodiversitat de Catalunya, ens va visitar el dia 24 de febrer passat. Va demanar la col·laboració d'Oxygastra per incorporar les dades bibliogràfiques de la nostra base de dades a ArthroCat, que, en el cas dels odonats, no està completada. No hi va haver cap objecció, així és que aquí tenim una primera utilitat d'aquesta feina tan feixuga que és introduir centenars o milers de dades.

A mida que les nostres dades es vagin publicant, bé en forma d'articles o, més endavant, en forma d'atles, anirem incorporant-les a ArthroCat.

La base de dades ArthroCat la trobareu a <http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html>

